

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: מאיה	שם משפחה: פרידמן
---------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם נעורים: פון האוס	בלועזית Von Haus	שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: פון האוס
תאריך לידה: 02/05/1939	מין: נ	בלועזית Maya
ארץ לידה: אוקראינה	בלועזית Dnipropetrovsk	מקום לידה (ישוב, מחוז): דניפרופטרובסק
שם פרטי ושם נעורים של האם: סורה (שרה) טריפולסקי		שם פרטי של האב: לייב
שם נעורים של האישה:	שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	
ארץ המגורים: אוקראינה	בלועזית Dnipropetrovsk	מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: דניפרופטרובסק
חבר בארגון או בתנועה:	מקצוע לפני המלחמה:	השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): קרמינה, בוכרה, אוזבקיסטן		
האם היית בגטאות? אילו ומתי?		
האם היית במחנות? אילו ומתי?		
תאריך השחרור: 1944	מקום השחרור	
לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? דניפרופטרובסק		האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?
שם האנייה (אם עלה בדרך הים):	שנת עליה: 27/06/1997	מקומות/מחנות בדרך לארץ:

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בעיר דניפרופטרובסק במשפחה של שני הורים ושני ילדים. אחי בנימין היה גדול ממני בעשר שנים, אבי עבד בתפקיד בכיר במפעל מתכת גדול בעיר, וגם אמי עבדה באותו מפעל. יחד איתנו היו גם בני המשפחה שלי מצד אמי- סבתי צילה שהיתה אלמנה (הסבא נפטר ממחלה עוד לפני המלחמה) ושני אחיה של אמי, שהיו בעלי משפחות.

היו לאמא שלי גם קרובי משפחה שהיו בין החלוצים שהקימו את תל אביב. שני בני הדוד שלה, לוסייה ודוד (דוסייה) טריפולסקי היו פעילים בנוער הציוני. הם נשפטו וישבו בכלא בעוון ציונות, והשתחררו בשנת 1925, בעקבות ועדה בינלאומית שהוקמה כדי לשחרר אותם. דוסייה היה אז נער בגיל 16-18, ושניהם עלו ארצה מיד לאחר שהשתחררו מהכלא. דוסייה התחתן בתל אביב עם אשתו נחמה, שעלתה ארצה מפולין בשנת 1921, כשהיתה ילדה בת עשר. הם שינו את שם משפחתם ל"עצמון" ובנו בית בחולות תל אביב, שבו גרו עד סוף ימיהם.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):

אבי והדוד שלי, אח של אמא, התגייסו ונשלחו לחזית מיד כשהתחילה המלחמה. אנחנו נשארנו בבית והציעו לנו להצטרף לפינוי מאורגן מטעם המפעל, זו היתה הסעה שסידרו כדי לפנות מהאזור את משפחות העובדים הבכירים. הרכב הגיע עד הבית שלנו, אבל סבתא צילה לא רצתה להתפנות, והרכב יצא בלעדינו. היא לא האמינה שהגרמנים מסוגלים להיות כאלה אכזריים, ואמרה שאנחנו נשארים בבית.

כמה ימים מאוחר יותר כבר התחילו ההפצצות, והתחילו להגיע שמועות על ההתנהגות של הנאצים, וגם ברדיו התחילו לדבר על מה שהגרמנים עושים. בשלהי הזה סבתא הבינה שאנחנו חייבים לברוח, וגם אנחנו עלינו על הרכבות שנסעו מזרחה. אני הייתי אז קטנה מאד, ואני לא זוכרת הרבה, אבל אני זוכרת שבני המשפחה שלי היו מדברים על המסע הזה. הנסיעה היתה מאד קשה, נסענו בכמה רכבות ועברנו גם הפצצות על הרכבת. נסענו דרך נלצ'יק, ודרך אזור הקווקז, ולא היה ברכבת מה לאכול. אשתו של הדוד שלי, מוסה, ילדה ברכבת את התינוק הראשון שלה, ובגלל הרעב היא לא הצליחה להניק אותו, והתינוק נפטר. בסוף הגענו למחוז בוכרה באוזבקיסטן והתיישבנו בעיירה "קרמינה" (Kermine).

התנאים בקרמינה היו מאד קשים. חיינו בתוך אוהל, ואני ואח שלי בנינו מיטה מאבנים כדי שיהיה לנו איפה לישון. אמא שלי עבדה בחקלאות בקולחוז, אבל בכל זאת לא היה אוכל, והיינו אוכלים מרק מעגבניות ירוקות במקום לחם. החיים שם היו מאד קשים, וכולם היו חולים בכל מיני מחלות, מלריה ודלקת ריאות, ועוד מחלות. בקיץ של שנת 1942 או 43 סבתא צילה חלתה ואושפזה, אבל בבית החולים לא היה מקום, ושמו אותה בחצר של בית החולים, ושם היא נפטרה. כולם היו כל כך חולים וחלשים עד שלא היה כוח לחפור לה קבר, ממש בקושי הצליחו לחפור ולקבור אותה. סבתא היתה בת חמישים כשנפטרה. אבא שלי נהרג בסטלינגרד בשנת 1943, ובשנת 1944 חזרנו לדניפרופטרובסק, אחרי ששחררה מהנאצים.

העיר היתה הרוסה לגמרי כשהגענו, ונשארו ממנה רק שרידים. הבית של הדודה שלי נהרס, והיא באה לגור איתנו כי הבית שלנו נשאר שלם, אבל היה ריק לגמרי. כשהגענו הביתה ראינו שגנבו את כל מה שהיה בבית. כשברחנו ברכבת, לא הצלחנו לקחת איתנו שום דבר, והשארנו את הכל בבית, אבל כשחזרנו הבית היה ריק. מאוחר יותר מצאנו את כל החפצים שלנו בביתה של המנקה שלנו, והתברר שהיא זאת שגנבה אותם. כשבאנו ואמרנו לה שהחפצים הללו שייכים לנו, היא התחילה לצעוק "ז'ידים, תשתקו" ודברים דומים, היא היתה מאד אנטישמית.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

לאט לאט התחלנו לבנות מחדש את החיים שלנו. אמא חזרה לעבוד באותו מפעל שבו עבדה לפני המלחמה, ואחיה של אמא חזר מהצבא, ונולדה לו בת נוספת, אחרי הבן שנפטר ברכבת. בשנת 1946 אמא שלי התחתנה שוב, עם ניצול שואה שהיה היחיד ששרד מכל המשפחה שלו. בעקבות נישואיהם עברנו לגור בעיר לבוב והתחלנו חיים חדשים. אני המשכתי בלימודים עד שסיימתי ללמוד באקדמיה למוסיקה, והתחלתי לעבוד כמורה למוסיקה.

בשנת 1962 התחתנתי, והכרתי את הסיפור המיוחד של בעלי. בעלי היה גם הוא תינוק בן שנתיים כאשר התחילה המלחמה, וגם המשפחה שלו התחילה לברוח מהנאצים, אבל הרכב שבו הם נסעו נפגע מיד בהפצצה. הרכב התפוצץ ובעלי עף ממנו ושכב בצד הדרך פצוע, זב דם ומחוסר הכרה במשך יומיים, עד שהשכנה הפולניה מצאה אותו כאשר היה כבר כמעט ללא רוח חיים. אותה אשה פולניה לקחה אותו לביתה וגידלה אותו עם שאר הילדים שלה, והגנה עליו גם כאשר השכנים הלשינו עליה לגרמנים. כשהגיעו הגרמנים לבית שלה היא נתנה להם וודקה ואוכל, והצליחה לגרום להם לעזוב את הבית.

בעלי גדל אצלה עד שנגמרה המלחמה, ואז היא מסרה אותו לבית יתומים יהודי. היא חשבה שאולי בני המשפחה שלו עדיין חיים, והם יבואו לחפש אותו, והיא מסרה לו את כל הפרטים על משפחתו ועל המקום שבו היא מצאה אותו. אמו של בעלי באמת הצליחה לשרוד והלכה לחפש את בנה, אבל היא חיפשה אותו במקום אחר. אמא שלו חיפשה אותו בבית יתומים באותה עיר שאליה הם היו אמורים להגיע, כאשר הם ברחו מהכפר שלהם. כשהגיעה אל בית היתומים היה שם ילד שהיה דומה לתיאור שלה, ואמרו לה שם שזהו בנה, והיא לקחה וגידלה אותו. באותו זמן בעלי נשאר בבית היתומים היהודי שבו שהה, ולאחר שעבר זמן ואף אחד לא בא לקחת אותו, הוא נמסר למשפחה יהודית אחרת והם גידלו אותו.

בעלי זכר את האשה הפולניה שגידלה אותו ואת מה שסיפרה לו, וכאשר גדל הוא יצא לחפש את משפחתו. נאמר לו שאמו גרה במקום מסוים עם בנה, והוא לא הבין, מפני שידע שהוא בנה האמיתי. הוא הגיע לביתה ודפק בדלת, וכאשר אמו פתחה אותה, היא מיד התעלפה, היא זיהתה אותו מיד וקלטה שהילד שגדל אצלה בעצם לא היה בנה. אמו של בעלי זיהתה אותו לפי המראה הכללי שלו וגם לפי סימנים מיוחדים שהיא הכירה על גופו, וידעה שהוא באמת הבן שלה. הוא סיפר לה את כל השתלשלות הסיפור והצטרף למשפחתה. בסופו של כל הסיפור הזה, היו לבעלי שלוש אמהות. אמו האמיתית, ואמו הפולניה, וגם אמו היהודיה שגידלה אותו אחרי המלחמה, והוא שמר על קשר עם כולן וכיבד אותן. בשנת 1966 נולדה הבת שלנו, אילנה, והיא זוכרת שהוא נסע יחד איתה לבקר את אימו הפולניה.

אני המשכתי לעבוד כמורה למוסיקה במשך כל השנים, עד שפרשתי מהעבודה ויצאתי לפנסיה. אילנה הלכה בעקבותי, וגם היא למדה מוסיקה. אילנה התחתנה בשנת 1986 עם אלכס שרגו, ובשנת 1991 היא ובעלה עלו לארץ ישראל. הם באו לגור בקרית ארבע, וכאן נולדו להם שני הילדים, ענת ורון. ענת נולדה בשנת 1993 ורון נולד בשנת 1995. אני ובעלי עלינו ארצה בשנת 1997, יחד עם אמא שלי, והצטרפנו אל אילנה בקרית ארבע. גם בנימין אחי עלה ארצה אחרי שנה, בשנת 1998, ונפטר בישראל בשנת 2006.

נא ספרי על חיך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

אמא שלי כבר היתה מאד חולה בזמן שעלינו ארצה. אילנה עבדה כל הזמן באותה תקופה, ואני כבר הייתי בפנסיה ולכן אני זו שטיפלתי באמי, עד שהיא נפטרה בשנת 2001. באותו תקופה התחילה להתארגן קבוצה של כל המוסיקאים שהגיעו לקרית ארבע. מיכאל ציפקוס הקים את התזמורת, והתחלנו להופיע בקרית ארבע וגם במקומות נוספים. היום אני אלמנה ואני ממשיכה לנגן בתזמורת שלנו, אנחנו מופיעים כל הזמן בקרית ארבע, ואנחנו גם נוסעים ומופיעים במקומות שונים.

הבת שלי, אילנה שרגו, היא מפקחת במקצוע המוסיקה מטעם משרד החינוך, וגם הנכדים שלי הגיעו להישגים מאד יפים. הנכדה ענת שרגו זכתה בתואר "אלופת ישראל" בקליעה ברובי אוויר בשנת 2008, והיא גם השתתפה עם נבחרת ישראל בתחרויות בחו"ל, וזכתה פעם במקום 13 באליפות בנוורבגיה. גם הנכד שלי, רון שרגו, זכה בתואר "אלוף ישראל" בקליעה בשנה שעברה, והיום הוא לומד אלקטרוניקה במסגרת העתודה לפני הצבא. קרובת המשפחה שלי, נחמה עצמון, קיבלה תואר "אזרחית כבוד" של העיר תל אביב, היא היתה פעילה מאד. נחמה עצמון היתה מנהלת בית ספר, ודיברה שמונה שפות, ובשנות החמישים היא יצאה לשליחות בצ'ילה, מטעם הסוכנות היהודית. נחמה האריכה ימים, וחיה עד סוף ימיה בבית שבנתה בשנות העשרים עם בעלה בשכונת "רמת אביב", היא נפטרה לפני חודש (בסוף שנת 2013) בגיל 103 שנים.

לסיום, אני רוצה לאחל לכולנו בריאות ושלו, כי זה הכי חשוב.

ראיון: תפארת בשרי, קריית – ארבע, מרץ 2014

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

--